

Ігор ТИМОШІВ

Науковий керівник

канд. екон. наук, доцент Вовк С. В.

Тернопільський національний

економічний університет

РОЛЬ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

В сучасних умовах господарювання значення інновацій важко переоцінити, оскільки вони забезпечують інтенсивний розвиток майже всіх галузей економіки, дають змогу нарощувати її економічний, виробничий потенціал, є гарантією високої конкурентоспроможності національних товарів, робіт і послуг, що, у свою чергу, стає передумовою стійкого розвитку економіки будь-якої держави. Інновації та інноваційна діяльність пов'язані зі значними ризиками, оскільки сенс інновацій становлять зміни, які розглядають як джерело доходу, а процеси і результати змін містять істотну частку елементів невизначеності і спричинених нею ризиків. При цьому раціональна поведінка полягає в тому, щоб не ігнорувати ризики, а належним чином враховувати їх для обґрунтування заходів, спрямованих на їх попередження, зниження чи компенсацію.

Становлення ризик-менеджменту як нової парадигми стратегічного управління в сучасному бізнесі розпочалося в 90-х р. XX ст. з публікації проекту під назвою «Internal Control - Integrated Framework» («Внутрішній контроль – комплексна структура»), розробленої організацією COSO (Committee Sponsoring Organizations Treadway Commission). В документі мова йде про появу нової культури і політики в діяльності підприємств у сфері усвідомлення ризиків всім колективом, які ґрунтуються на п'яти взаємопов'язаних компонентах: дослідження чинників середовища, оцінка ризиків, контроль, інформація і комунікації, моніторинг [1].

Доволі цікавим та легким для розуміння є пояснення зв'язку між інноваціями та ризик-менеджментом Свірідової С. С. та Гажевої Н. М. Вони стверджують, що ризик є елементом результатів виконання будь-якого господарського рішення через те, що невизначеність — неминуча умова господарювання. Інноваційна діяльність завжди пов'язана з ризиками, які обумовлені наявністю низки факторів, вплив яких на результати діяльності не можна заздалегідь точно визначити [2, с. 84]. Також, ці автори стверджують, що інноваційна діяльність більшою мірою, ніж інші напрямки підприємницької діяльності, пов'язана з ризиками, так як повна гарантія успішного результату в інноваційному підприємстві практично відсутня. У організаціях з диверсифікованою продукцією ці ризики значно менші, оскільки перекривається масштабами звичайної господарської діяльності. Уникнути повністю ризиків в інноваційній діяльності неможливо, так як інновації і ризики - дві взаємозалежні категорії. Але ними можна управляти.

Питання продуктивного ризик-менеджменту у своїй роботі розглядали та описували Кігель В. Р. та Мусієнко К. С. Зокрема, вони стверджували: «ефективне управління ризиками – це не просто реагування на несприятливі події після того, як вони вже сталися. Ефективне управління полягає в передбаченні та прогнозуванні можливих труднощів і плануванні заходів, що зменшують негативні наслідки» [3, с.143]. У ризик-менеджменті ефективність

організаційних дій певною мірою обумовлена ідентифікацією особливостей кожного конкретного виду ризику. Зарубіжні та вітчизняні вчені стверджують, що кожному виду ризику відповідає індивідуальна стратегія його управління.

По-іншому визначила роль ризик-менеджменту в інноваційній діяльності організації Ткачова А. В. Так, за її словами: «підприємства, що здійснюють цілеспрямоване управління ризиками інноваційних проектів, не тільки забезпечують успішне виконання проектів, але й набувають іміджу надійних партнерів, а внаслідок цього – довготривалі зв'язки з інвесторами» [4, с.224]. У результаті зростає їх ресурсний потенціал і, відповідно, збільшуються шанси у конкурентній боротьбі, що визначає життєздатність підприємства, ефективність його виробничо-збутової діяльності в умовах ринкової конкуренції, привабливість як об'єкта інвестування

Беручи до уваги досвід українських організацій щодо визначення ролі ризик-менеджменту в інноваційній діяльності, Якобчук В.П. та Литвинчук І.Л. зробили наступні висновки про застосування професійних підходів у цій сфері. Автори аргументували думку про те, що управління економічними ризиками здійснюється підприємствами переважно неефективно та має безсистемний характер на макрорівні. Стратегічним вектором є вирішення проблеми наявності адекватного правового поля, яка може бути розв'язана шляхом розробки і прийняття відповідних юридичних актів, що спрямовували б процес управління ризиками в напрямі забезпечення високоєфективного і конкурентоспроможного виробництва [5, с.352].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що ґрунтовні управлінські рішення, прийняті на основі аналізу та оцінки ризиків інноваційної діяльності можуть бути використані при виборі стратегічних пріоритетів розвитку. Упроваджені в практичну діяльність підприємств, вони дають змогу мінімізувати втрати від настання ризикових ситуацій або попередити їх появу взагалі. Зважаючи на це, значення ризик-менеджменту в інноваційній діяльності організації дійсно велике і потребує значної уваги зі сторони управлінців.

Список використаних джерел

1. *Internal Control – Integrated Framework [Electronic resource] / Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission – Access mode: https://na.theiia.org/standards-guidance/topics/Documents/Executive_Summary.pdf (last access: 10.04.17). – Title from the screen.*

2. Свірідова С. С. Ризики інноваційної діяльності в Україні / С. С. Свірідова, Н. М. Гажева // *Прометей*. – 2013. – № 1. – С. 82-84.

3. Кігель В. Р. Ризики в інноваційній діяльності виробничо-торговельного підприємства / В. Р. Кігель, К. С. Мусієнко // *Вчені записки університету «КРОК». Серія : Економіка*. – 2014. – Вип. 38. – С. 136-143.

4. Ткачова А. В. Ризики інноваційних проектів підприємства: специфіка, види, методика управління / А. В. Ткачова // *Вісник Одеського національного університету. Економіка*. – 2013. – Т. 18, Вип. 2. – С. 224-232.

5. Якобчук В. П. Інноваційні бізнес-тренди в ризик-менеджменті / В. П. Якобчук, І. Л. Литвинчук // *Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнол. ун-ту. Сер. Екон. науки*. – 2012. – № 2 (18), т. 5. – С. 348–355.